ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ »

(назва дисципліни)

ЗА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ »

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 076 Підприємництво та торгівля

ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНИЙ СТУПІНЬ фаховий молодший бакалавр

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:
Людмила БОЙКО, викладач економічних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні циклової комісії
економічно – комерційних дисциплін
Відокремленого структурного підрозділу
«Лубенський фінансово - економічний
фаховий коледж Полтавського державного
аграрного університету»
Протокол № 6 від «16» 01 2026р.

Голова циклової комісії _____ (Вікторія ПОНОМАРЕНКО)
(підпис)

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з дисципліни «Економічний аналіз» спрямована на формування системи знань про основні методи та інструменти аналізу економічних процесів і явищ. Студенти ознайомлюються з різними методологічними підходами до оцінки ефективності господарської діяльності, аналізу фінансових показників підприємств, оцінки рентабельності, інвестиційних проектів та управління ризиками.

Навчальна програма з дисципліни «Економічний аналіз» спрямована на надання здобувачам освіти знань про основи аналітичної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств, методи оцінки економічних показників, а також навички проведення аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень. Вона допомагає студентам освоїти техніки аналізу рентабельності, витрат, доходів та інших ключових аспектів, що необхідні для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Навчальну програму з навчальної дисципліни «Економічний аналіз» укладено на основі ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» розробленої на основі Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальності	076 Підприємництво та торгівля
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Нормативна/вибіркова	вибірковий компонент (ВК)
Кількість тем	11
Загальна кількість годин	90
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:	
Лекції	34
Практичні заняття	26
Самостійна робота	30
Форма підсумкового контролю	залік

ІІ. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»
компетентності та заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Економічний аналіз»: формування у здобувачів освіти аналітичного творчого мислення шляхом опанування теоретичних основ економічного аналізу господарської діяльності підприємства.

Завдання навчальної дисципліни «Економічний аналіз»:

- визначити теоретичні та методологічні засади економічного аналізу;
- навчитися інформаційно виражати через систему показників стан та зміну будь-якої господарської операції чи явища;
- набути практичних навиків щодо застосування методів і способів економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства;
- навчитись робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень;
- набути практичних навиків в оформленні аналітичних висновків.

Предметом навчальної дисципліни «Економічний аналіз» є: фінансово-господарська діяльність суб'єктів підприємництва, господарські явища і процеси, виражені через систему економічних показників незалежно від характеристики їх інформаційного відображення.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Економічний аналіз» є засвоєння знань із базових, вибірково-обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибіркових дисциплін та спеціальних курсів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**

- знати:

- ключові показники виробничо-фінансової діяльності суб'єкта господарювання, їх взаємозв'язки і взаємозалежності (анатомію економіки підприємства);
- методи, способи і прийоми економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання;
- зміст фінансової (бухгалтерської), статистичної, податкової, іншої звітності, що складається суб'єктами господарювання і є інформаційним джерелом аналітичних робіт;
- принципи і методи обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

- уміти:

- читати і розуміти фінансову (бухгалтерську), статистичну, податкову, іншу

звітність;
- проводити дослідження змін економічних явищ і процесів на багатокритеріальній основі;
- робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень;
- знаходити найменш трудомісткі засоби й методи для вивчення кожної ситуації або проблеми з економіки;
- завершувати аналіз ситуацій розробкою проекту управлінського рішення;
- набути навички в оформленні аналітичних висновків на запит користувачів відповідно до стандартів аналітичного процесу;
- набути навички у виробленні стратегічних рішень, спрямованих на посилення позицій підприємства у ринковому середовищі.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Економічний аналіз» є обов'язковим компонентом підготовки фахових молодших бакалаврів. Вона формує базу знань та взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Вища математика», «Статистика», «Економіка підприємства». Знання здобуті при вивченні дисципліни застосовуються під час проходження «Навчальної практики з економічного аналізу», виробничої практики та атестації здобувачів передвищої освіти.

Програмою навчальної дисципліни «Економічний аналіз» передбачено проведення лекцій, семінарських занять із тем курсу, а також складання семестрового екзамену.

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності (СК)	СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності. СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур. СК 7. Здатність застосовувати основи обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій, та торговельній діяльності. СК 9. Здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької та торговельної діяльності.
Результати навчання (РН)	РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності. РН 8. Володіти методами й інструментарієм для підготовки проєктів управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур. РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці. РН 13. Застосовувати отримані навички з основ обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій та торговельній діяльності. РН 15. Застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких та торговельних структур. РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема		Обсяг годин			Разом
№	Назва	Лекції	Практичні	Самостійне вивчення	
1	Предмет і види економічного аналізу.	2	-	2	4
2	Методичні прийоми економічного аналізу.	2	2	2	6
3	Методика факторного аналізу.	2	2	2	6
4	Інформаційна база та організація економічного аналізу.	2	-	2	4
5	Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінювання ефективності використання ресурсів.	4	4	2	10
6	Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.	4	4	2	10
7	Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання	2	-	4	6
8	Аналіз витрат на виробництво продукції.	4	4	4	12
9	Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов’язань	4	2	2	8
10	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	4	4	4	12
11	Аналіз фінансового стану підприємства.	4	4	4	12
Всього		**34**	**26**	**30**	**90**

3.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ПРЕДМЕТ І ВИДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Економічний аналіз як галузь економічної науки, його роль в управлінні виробництвом. Основні етапи розвитку економічного аналізу. Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об’єкти і суб’єкти аналізу. Зміст аналізу. Умови, які спонукали до розвитку аналізу на підприємствах. Використання в економічному аналізі системи показників.

Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори (чинники), резерви виробництва, їх класифікація. Зміст і завдання економічного аналізу. Предмет і об'єкт економічного аналізу. Види і напрями економічного аналізу.

Місце економічного аналізу в системі наук, його взаємозв'язок з іншими науковими дисциплінами Його зв’язок з політичною економією, галузевими економіками, маркетингом, плануванням і організацією

виробництва й управління, фінансуванням, банківською справою, статистикою, бухгалтерським обліком, аудитом тощо.

Види та напрямки економічного аналізу. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз. Техніко-економічний і фінансово-економічний аналіз. Функціонально-вартісний і системний аналіз.

2. МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Поняття методу економічного аналізу. Класифікація методів. Суть та значення традиційних статистичних методів і прийомів, за допомогою яких здійснюється аналітична обробка даних.

Прийоми деталізації та порівняння. Види порівнянь. Вимоги, які пред'являються до забезпечення порівнянності даних. Прийоми нейтралізації цінового фактора, обсягу виробництва, структури та асортименту тощо.

Застосування статистичних методів. Поняття та види середніх величин. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі. Побудова рядів динаміки. Графічні методи.

Соціологічні та інші методи, які застосовуються в економічному аналізі. Активний метод дослідження. Опитування об'єктів аналізу. Проведення експерименту.

Практичне заняття

3. МЕТОДИКА ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ

Поняття, типи і завдання факторного аналізу. Класифікація і систематизація факторів в економічному аналізі Способи елімінування в економічному аналізі. Способи ланцюгових підстановок. Спосіб абсолютних різниць. Індексний спосіб.

Використання в економічному аналізі способів пропорційного ділення та інтеграційного. Аналіз кореляційної залежності та способи узагальнення.

Практичне заняття

4. ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Система економічної інформації. Класифікація інформації для економічного аналізу.

Нормативна інформація та її обґрунтування. Структура економічної інформації та засоби її формалізованого описування. Інформаційне забезпечення економічного аналізу та його структура. Комп'ютерні технології аналітичних робіт. Методичні принципи організації економічного аналізу.

Головні етапи аналітичної роботи та їх характеристика. Принципи складання програм аналізу. Добір, перевірка й аналітична обробка економічної інформації. Узагальнення, оцінка та письмове оформлення результатів аналізу. Формування пропозицій за результатами аналізу та контроль за їх реалізацією.

5. АНАЛІЗ РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ

Аналіз галузевої структури інтенсивності виробництва.

Аналіз складу, руху і структури основних засобів. Аналіз показників

наявності та ефективності використання основних засобів. Аналіз фондовіддачі та фондомісткості, та факторів їх зміни. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення й розрахунку резервів збільшення випуску продукції.

Аналіз забезпеченості та використання машинно-тракторного парку. Аналіз використання вантажного автотранспорту.

Значення й завдання аналізу трудових ресурсів. Загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз чисельності, складу та руху робочої сили.

Аналіз продуктивності праці в цілому по підприємству та по окремих його підрозділах. Вплив головних факторів на показники продуктивності праці та трудомісткість виробництва сільськогосподарської продукції. Шляхи підвищення продуктивності праці. Аналіз використання коштів на оплату праці.

Аналіз використання земельних ресурсів. Аналіз складу земельного фонду. Аналіз ефективності використання земельних угідь. Значення й завдання аналізу матеріальних ресурсів. Загальна схема аналізу. Джерела інформації.

Аналіз забезпеченості підприємства виробничими запасами й ефективності їх використання.

Практичне заняття

6. АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ ТА ПОСЛУГ

Завдання аналізу, інформаційна база. Методика розрахунку та аналізу виробництва валової продукції в підприємстві. Аналіз асортиментного переліку продукції.

Аналіз виробництва продукції рослинництва. Оцінка виконання плану посівних площ, урожайності, валових зборів. Факторний аналіз валового збору. Виявлення резервів збільшення валового збору.

Аналіз виробництва продукції тваринництва. Оцінка виконання плану поголів’я тварин та птиці, продуктивності 1 голови, валового виходу продукції кожного виду. Факторний аналіз виробництва продукції тваринництва. Аналіз забезпечення тварин кормами та ефективності використання кормів. Виявлення резервів збільшення продукції тваринництва.

Аналіз виробництва продукції переробних та інших промислових цехів, виробництв. Аналіз роботи допоміжних виробництв (електро-, водо-, тепло-, газо-, холодо-, киснепостачання тощо). Оперативний аналіз виробництва с.-г. продукції.

Практичне заняття

7. АНАЛІТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Аналіз виконання виробничої програми підприємства за показниками:

- виробництва продукції рослинництва, тваринництва та переробних підприємств;
- формування портфеля замовлень;
- реалізації продукції, послуг, робіт, виконання договірних зобов'язань;
- надходження виручки від реалізації, ефективності процесу реалізації;
- отримання прибутку (збитку).

Загальна оцінка виконання виробничої програми підприємства та його підрозділів. Обґрунтування можливих змін у виробничій програмі з метою її оптимізації.

Моделювання основної тенденції розвитку підприємства, його виробничого напряму.

Прогноз динаміки прибутку підприємства з урахуванням особливостей його діяльності.

8. АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ

Показники, джерела та завдання аналізу собівартості продукції, робіт і послуг.

Аналіз складу витрат за видами діяльності. Аналіз складу і структури операційних витрат. Аналіз собівартості за елементами та статтями витрат.

Аналіз собівартості 1ц продукції рослинництва. Обґрунтування взаємозв'язку між витратами на 1га, урожайністю та собівартістю 1ц продукції рослинництва. Аналіз витрат на 1 га та на 1ц продукції за статтями та їх структурою. Порівняльний та факторний аналіз статей «Добрива», «Оплата праці», «Засоби захисту рослин» тощо.

Аналіз собівартості 1ц продукції тваринництва. Обґрунтування взаємозв'язку між витратами на 1голову, продуктивністю 1 голови та собівартістю 1ц продукції тваринництва. Методика аналізу витрат на 1 голову та на 1ц продукції тваринництва за статтями та їх структурою. Порівняльний та факторний аналіз статей «Корми», «Оплата праці» тощо.

Виявлення та методика підрахунку резервів стримування росту собівартості одиниці продукції. Розробка заходів, спрямованих на використання виявлених резервів.

Практичне заняття

9. АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Завдання аналізу та інформаційна база даних.

Аналіз товарної продукції в динаміці та за її структурою. Аналіз рівня товарності окремих видів продукції

Аналіз виконання договірних зобов'язань щодо постачання окремих видів продукції та в асортименті. Залежність обсягу реалізації від обсягу виробництва, запасів, якості обсягу замовлень, кон'юнктури ринку, цінової політики. Залежність реалізаційної ціни від якості продукції, термінів постачання, каналів збуту, кон'юнктури ринку, цінової політики держави тощо. Аналіз виконання портфеля замовлень. Аналіз наслідків невиконання замовлень. Оцінка каналів збуту.

Аналіз чистого доходу за окремими договірними зобов'язаннями. Аналіз обсягу реалізації, ціни та доходу в динаміці. Факторний аналіз впливу ціни за 1ц та кількості реалізованої продукції на суму чистого доходу від реалізації окремих видів продукції (метод абсолютних різниць, метод ланцюгових підстановок). Визначення суми втраченої вигоди. Аналіз показників ефективності процесу реалізації.

Практичне заняття

10. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Значення, завдання аналізу фінансових результатів та джерела інформації. Аналіз формування доходів, витрат і прибутків підприємства на основі ф.№2 «Звіт про фінансові результати».

Аналіз суми прибутку за видами реалізованої продукції. Методика розрахунку впливу факторів: кількості реалізованої продукції, середньої реалізаційної ціни та собівартості одиниці реалізованої продукції на фінансовий результат від реалізації – методом ланцюгових підстановок та методом обчислення різниць.

Аналіз використання (розподілу) прибутку.

Аналіз показників рівня рентабельності на основі ф.№2 «Звіт про фінансові результати». Факторний аналіз рівня рентабельності ланцюговим методом.

Виявлення та підрахунок резервів збільшення прибутку та рентабельності підприємства.

Практичне заняття

11.АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Загальна характеристика аналізу фінансового стану підприємства.

Аналіз майнового стану підприємства за інформацією бухгалтерського балансу.

Аналіз структури капіталу. Динаміка та структура власного та позикового капіталу. Причини зміни окремих їх складових та оцінка цих змін за аналізований період.

Аналіз ефективності використання обігових активів. Показники аналізу оборотності обігових активів.

Сутність платоспроможності та ліквідності підприємства в умовах ринкових відносин. Аналіз показників ліквідності. Ознаки банкрутства підприємства.

Фінансова стійкість підприємства. Методика визначення типу фінансової стійкості. Шляхи зміцнення фінансового стану підприємства.

Практичне заняття

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Рекомендована література і джерела

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр
2. Цивільний кодекс України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.
3. Воронко О.С., Штепа Н.П. Економічний аналіз : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 278 с.
4. Базецька Г. І. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальною 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнесекономіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 274 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLNTEXT/РовіЬпікі 2021/Вагеска EADP.pdf.
5. Паршин Ю.І. Основи економічного аналізу: навч. посіб. / Ю.І. Паршин, О.А. Паршина. Дніпро: ФОП Дробязко С.І., 2020. 180 с.
6. Посилкіна, О. В. Аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Козирєва, Я. М. Деренська. Х. : НФаУ, 2019. 398 с.
7. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз : практикум : навчальний посібник. Львів : Новий Світ2000, 2019. 283 с.
8. Деренська Я. М. Оцінка ефективності діяльності підприємства. Механізм регулювання економіки. 2023. № 1 (99). С. 81–85.
9. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітіс, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. Краматорськ: ДДМА, 2021. 200 с.: URL:http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/ep/metod-k/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B0_2%20(2).pdf

Електронні ресурси

1. Бібліотека економіста URL: http:// library.i f.ua/
2. Верховна Рада України URL: http://zakon. rada.gov.ua/
3. Державний комітет статистики України URL: http://www.ukrstat.gov.ua/
4. Кабінет Міністрів України URL:http: //www.kmu.gov.ua/control/
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України URL:http://www.me.gov.ua/
6. Міністерство фінансів України URL:http://www.minfin.gov.ua